

Документ подписан простой электронной подписью
Информация о владельце:
ФИО: Сыров Игорь Анатольевич
Должность: Директор
Дата подписания: 28.06.2022 11:44:28
Уникальный программный ключ:
b683afe664d7e9f64175886cf9626a196149ad56

СТЕРЛИТАМАКСКИЙ ФИЛИАЛ
ФЕДЕРАЛЬНОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО БЮДЖЕТНОГО ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО
УЧРЕЖДЕНИЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ
«БАШКИРСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ»

Факультет
Кафедра

Башкирской и тюркской филологии
Башкирской филологии

Оценочные материалы по дисциплине (модулю)

дисциплина

Фольклор башкирского народа

Блок Б1, часть, формируемая участниками образовательных отношений, Б1.В.02
цикл дисциплины и его часть (обязательная часть или часть, формируемая участниками образовательных отношений)

Направление

44.03.05
код

Педагогическое образование (с двумя профилями подготовки)
наименование направления

Программа

Родной (башкирский) язык и литература, Русский язык

Форма обучения

Заочная

Для поступивших на обучение в
2020 г.

Разработчик (составитель)
старший преподаватель
Дильмухаметов И. Т.
ученая степень, должность, ФИО

1. Перечень компетенций, индикаторов достижения компетенций и описание показателей и критериев оценивания результатов обучения по дисциплине (модулю)	3
2. Оценочные средства, необходимые для оценки результатов обучения по дисциплине (модулю)	8
3. Методические материалы, определяющие процедуры оценивания результатов обучения по дисциплине (модулю), описание шкал оценивания	18

1. Перечень компетенций, индикаторов достижения компетенций и описание показателей и критериев оценивания результатов обучения по дисциплине (модулю)

Формируемая компетенция (с указанием кода)	Код и наименование индикатора достижения компетенции	Результаты обучения по дисциплине (модулю)	Показатели и критерии оценивания результатов обучения по дисциплине (модулю)				Вид оценочного средства
			1	2	3	4	
			неуд.	удовл.	хорошо	отлично	
ПК-2. Способен выделять структурные элементы, входящие в систему познания предметной области (в соответствии с профилем и уровнем обучения), анализировать их в единстве содержания, формы и выполняемых функций	ПК-2.1. Знает структурные элементы, входящие в систему познания предметной области, выделяет и анализирует единицы различных уровней языковой системы в единстве их содержания, формы и функций, мир художественного произведения как культурно-	Обучающийся должен: знать жанры и жанровые формы, их характеристику, классификацию жанров	Не знает жанры и жанровые формы, их характеристик у, классификацию жанров	Называет отдельные явления художественно-эстетического целого,	Достаточно уверенно называет структурные элементы художественного мира произведения и выделяет роль каждого в создании	Уверенно и свободно называет структурные элементы художественного мира произведения и выделяет роль каждого в создании художественности, показывает причинно-следственные связи и функциональную особенность	Индивидуальный и групповой опрос

	эстетического феномена и литературных явлений в их структурном единстве и функциях						
	ПК-2.3. Владеет навыками анализа и интерпретации литературных и языковых явлений в единстве содержания, формы и выполняемых функций	Обучающийся должен: Уметь обнаруживать сходства и различия между жанрами и жанровыми формами, называть жанровую принадлежность произведения, выбрать способы и приемы для анализа текста	Не владеет навыками анализа и интерпретации литературных и языковых явлений в единстве содержания, формы и выполняемых функций	Частично владеет навыками анализа и интерпретации литературных и языковых явлений в единстве содержания, формы и выполняемых функций	Владеет навыками анализа и интерпретации и литературных и языковых явлений в единстве содержания, формы и выполняемых функций	Свободно владеет навыками анализа и интерпретации литературных и языковых явлений в единстве содержания, формы и выполняемых функций	Контрольная работа
	ПК-2.2. Умеет находить структурные элементы, входящие в систему познания	Обучающийся должен: Владеть навыками определения структурных и содержательных	Не умеет обнаруживать сходства и различия между жанрами и жанровыми	Интерпретирует отдельные стороны художественного целого, называя отдельные	Обнаруживает сходство, роль того или иного структурного и содержательного	Владеет широким арсеналом приемов и подходов по решению поставленных	Индивидуальный и групповой опрос

	предметной области, анализировать, синтезировать, применять системный подход в соответствии с поставленными задачами.	х элементов и оценивает их роль в создании художественного мира	формами, называть жанровую принадлежность произведения	детали в произведении, обнаруживает сходство, роль того или иного структурного и содержательного элемента	ого элемента	задач	
ПК-1. Способен использовать теоретические и практические знания для постановки и решения исследовательских задач в предметной области и в области образования	ПК-1.1. Знает о знаково-символической природе и генезисе языковых и литературных явлений, факторах их исторического развития для объяснения актуальных проблем и тенденций развития языка и литературы	Обучающийся должен: Знать содержание основные тексты и научные труды по ним	плохо знает, не называет, допускает значительные ошибки	Обучающийся в целом знает основные произведения фольклора и труды его исследователей	Знает основные произведения башкирского фольклора, основные жанры, большинство трудов исследователей	Свободно и уверенно использует факты и их интерпретации разными авторами, их место и роль,	Индивидуальный и групповой опрос
	ПК-1.2. Умеет интерпретировать лингвистически, историко-	Обучающийся должен: уметь интерпретировать	затрудняется интерпретировать специфические явления в	Интерпретирует явления с помощью подсказки	Самостоятельно интерпретирует художественн	Понимает, излагает критически анализирует информацию об	Индивидуальный и групповой опрос

	литературные, культурно-мировоззренческие явления и процессы в контексте общей динамики развития языка и литературы с учетом их использования для решения исследовательских задач	специфические явления в фольклоре, ставить исследовательские задачи,	фольклоре		ые явления	истории, особенностях и закономерностях, формирует исследовательские задачи	
	ПК-1.3. Владеет навыками комплексного поиска, анализа и систематизации информации по изучаемым проблемам языка и литературы с использованием научных и текстовых источников, научной и учебной	Обучающийся должен: Владеть навыками оперирования источниками по предмету, активно использует ссылки и открытые базы данных	Не способен использовать источники по проблемам фольклора и использует ссылки и базы данных	В целом владеет навыками ставить исследовательские задачи простого уровня, в целом разбирается в источниках	Владеет навыками поиска и без труда ориентируется в базе данных	Оперировать основными источниками и дополнительные знает, и свободно ориентируется в базе данных	Контрольная работа

	литературы, информационны х баз данных						
--	--	--	--	--	--	--	--

2. Оценочные средства, необходимые для оценки результатов обучения по дисциплине (модулю)

Экзамен һораузары

1. Халык ижады тураһында дөйөм төшөнсә. Фольклор терминының таралыу тарихы. Фольклордың төп үзенсәлектәре, функциялары.
2. Фән буларак фольклористика. Башкорт фольклористикаһының үсеш этаптары.
3. Мәшһүр фольклорсы М.Буранғолов. Тормошо һәм башкорт фольклористикаһында тоткан урыны.
4. Халык ижадында сәсэнлек сәнғәтенәң роле. Башкорт халык сәсәндәре.
5. Фольклор һәм әзәбиәт бәйләнештәрен өйрәнәүең торошо, дөйөм характеристика.
6. Башкорт фольклоры тураһында иң боронғо мәғлүмәттәр. Әхмәт ибн Фазлан, М.Кашғари хезмәттәре.
7. Фольклорҙа традицион жанрҙар системаһы. Эпос тураһында төшөнсә, терминға характеристика. Эпостың формалашыу тарихы, үзенсәлектәре. Классификация.
8. Башкорт халык әкиәттәренәң традицион жанрҙар системаһында тоткан урыны. Жанрға билдәләмә, уның художество үзенсәлектәре, төркөмләү.
9. Легендалар һәм риүәйәттәр: билдәләмә, художество үзенсәлектәре, төркөмләү.
10. Көләмәстәр: билдәләмә, художество үзенсәлектәре, төркөмләү.
11. Йырҙар: билдәләмә, өйрәнәү тарихы, художество үзенсәлектәре, төркөмләү. Тарихи йырҙар, улардың героик эпос менән уртаҡлығы. Тематик төркөмдәре.
12. Кобайыр. Терминологик характеристика. Героик кобайырҙардың йөкмәтке һәм форма үзенсәлектәре. Нимә ул кобайыр строфаһы?
13. Такмактар. Улардың традицион жанрҙар системаһында тоткан урыны. Жанрға билдәләмә, уның художество үзенсәлектәре, төркөмләү.
14. Бәйеттәрең традицион жанрҙар системаһында тоткан урыны. Жанрға билдәләмә, уның художество үзенсәлектәре, төркөмләү. Таралыу тарихы, функциялары.
15. Мөнәжәттәр. Жанрға билдәләмә, уның художество һәм башкарыу үзенсәлектәре.
16. Башкорт халқының афористик ижад төрҙәре. Мәкәлдәр. Тема һәм композиция йәһәтенән төркөмләү.
17. Йомактар. Тарихи ерлеге. Тема һәм композиция йәһәтенән төркөмләү.
18. Әйтемдәр. Мәкәл һәм әйтем.
19. Башкорт халык музыка коралдары (конспект буйынса).
20. Йырҙардың художество үзенсәлектәре. Йәнәшәлек, сағыштырыу, эпитет, кабатлау һ.б. художестволы саралар. Рефрен, кушымтаның роле.
21. Лирик йырҙар.
22. Башкорт фольклористикаһында К.Мәргән, М.Сәғитов, Ә.Сөләймәнов, Ф.Нәзершина, С. Галиндардың урыны.
23. С.Юлаев – сәсэн һәм шағир. С.Юлаев хақында А.С. Пушкин, Р.Игнатъев, Ф.Нефедов һ.б.
24. Хөрәфәти хикәйә. Хәтирә.
25. Башкорт халык йолалары. Улардың тарихи ерлеге, функциялары. Төркөмләү.
26. Халык ижадының милли ерлеге.
27. Культуралы герой йәки демиург. Культуралы герой буларак Урал батыр.
28. Мифологик эпос буларак «Урал батыр». Эпостың донъя тураһында тотан урыны.
29. «Куңыр буға» эпосының художество үзенсәлектәре, төп мотивтары.
30. «Ақбузат» эпосының художество үзенсәлектәре, төп мотивтары. «Урал батыр» менән бәйләнеше.

- 31.«Ажһак кола» эпосында социаль тигезһезлек мотивтары. Тотемистик караштарзың сағылышы.
- 32.«Кара юрға» эпосының художество үзенсәлектәре, төп мотивтары.
- 33.«Бабсак менән Көсөк» эпосының художество үзенсәлектәре, төп мотивтары. Эпостың кыпсак һәм бөрийән версиялары.
- 34.«Буранбай» йыры һәм легендаһы (вариант).
- 35.«Каһым түрә» йыры һәм легендаһы.
36. 1755 йылғы ихтилалға бәйле риүәйәттәр («Тимерсе Әмин», «Сураш» һ.б.).
37. «Изеүкәй менән Моразым» эпосын язып алыу тарихы, проблема, конфликт үзенсәлектәре.
38. «Камыр батыр», «Ажъял батыр» әкиәттәренәң сюжеты.
39. Ер һатыуға бәйле риүәйәттәр (5-6 сюжет белергә).
40. «Алдар менән Зөһрә» эпосының йөкмәтке һәм форма үзенсәлектәре.
41. «Бейеш» йыры һәм легендаһы.
42. «Алпамыша» эпосының төп мотивтары. Сюжеты.
43. «Башкорт» һүзенәң, халкының килеп сығышы һақындағы риүәйәттәр.
44. «Заятүләк менән Һыуһылыу» эпосының төп мотивтары, сюжеты, варианттары (Даль, Суходольский).
45. Космогоник легендалар.
46. «Кузыйкүрпәс менән Маянһылыу» эпосы. Т.Беляев эшмәкәрлеге.
47. «Батырша менән Яныш» риүәйәтәненәң сюжеты. Тарихи ерлеге.
48. «Ашказар» йыры һәм легендаһы.
- 49.Шәжәрә, тәүарих, сәйәхатнамә һ.б. жанрзарзың фольклор менән бәйлелеге.
50. Башкорт поэмаһы үсешенә әкиәттәң йоғонтоһо.
51. «Йософ вә Зөләйха» киссаһының йөкмәтке үзенсәлектәре.
52. «Әл-кисса Бузейгет» киссаһының йөкмәтке үзенсәлектәре.
53. «Таһир менән Зөһрә» киссаһының үзенсәлектәре.
54. Төп башкорт ырыузарының килеп сығышы һақындағы легендалар.

Тест

1. «Берәү булһаң, берәгәй бул, устан алып алға тул.
һылыу булһаң, тыйыу бул, Мырзам булһаң, кыйыу бул».
Был һамаклау ғайлә һәм тормош-көнкүреш поэзияһының ниндәй төркөмөнә карай?
1) туй йыры.
2) сәңгелдәк йыры.
3) бишек туйы йырзары.
4) кендек инәһе йыры.
5) кыз яусылау.
2. «Алтын бишек тирбәтеп, бына ята ике куш мунсак.
Ятккан ерзән иркәләнә ике генә колонсак».
Бындай тамаклаузы ғайлә-көнкүреш йола йырзарының ниндәй төркөмөнә каратыр инегез?
1) туй йыры.
2) сәңгелдәк йыры.
3) бишек туйы йырзары.
4) кендек инәһе йыры.
5) кыз яусылау.

3. Әсәнен балаға күнел йылыһын биреп уйланыуы, шатланыуы йола йырзанының ниндәй төрөн барлыкка килтергән?

- 1) туй йыры.
- 2) сәңгелдәк йыры.
- 3) бишек туйы йырзаны.
- 4) кендек инәһе йыры.
- 5) кыз яусылау.

4. «Һтзә ебәк баулы тутыйғош бар, беззә кайыш баулы карсыға бар...» тигән шигри юлдар йола йырзанының ниндәй төркөмөнә карай?

- 1) бишек туйы йыры.
- 2) сеңләү.
- 3) кыз яусылау.
- 4) арбау.
- 5) кот койоу.

5. Туйға козалар яғы килтергән күстәнәсте таратып кунактар һыйлаған сакта йырланған йыр:

- 1) кыз яусылау.
- 2) кендек инәһе йыры.
- 3) сәңгелдәк йыры.
- 4) йыуаса йыры.
- 5) туй йыры.

7. «Кушағаңа кушылып, куштан бул һин, киленсәк,

Ак ебәктәй ишелеп, уңышлы бул, киленсәк,
Олторағың һалбырап, абулсы булма, киленсәк,
Карт кәйнәңә алаңлап, яусыл булма, киленсәк».

Был тамаклаузы ғаилә-көнкүреш йола йырзанының ниндәй төркөмөнә карай?

- 1) туй йыры.
- 2) бата, йәки кыз озатыу.
- 3) кыз яусылау.
- 4) йыуаса йыры.
- 5) бит асыу, йәки теләк теләү.

8. Кейәүгә бирелгән кыздың озатылыр алдынан ата-әсәһе, туған-тыумасалары, дустары, ауылы менән хушлашыу йыры –

- 1) туй йыры.
- 2) сеңләү.
- 3) кыз яусылау.
- 4) йыуаса йыры.
- 5) бит асыу, йәки теләк теләү.

9. «Салауат кеүек үсер ул, үскәс батыр булыр ул,

Салауат кеүек етез булыр, Салауат кеүек йырсы булыр» сәңгелдәк йырының был юлдарында ниндәй һүрәтләү сраһы кулланылған?

- 1) сағыштырыу.
- 2) метафора.
- 3) антитеза.
- 4) гипербола.
- 5) метонимия.

10. Кыззардың сеңләүзәге үпкәһе күбәһенсә кемгә йүнәлтелгән?

- 1) әсәһенә.
- 2) атаһына.
- 3) еңгәләренә.
- 4) дуҫ-иштәренә.
- 5) буласак иренә.

11. Музыканы һәм поэзияны берләштергән, быуаттар һузымында уларзың органик берзәмлеген тыузырған, халык ижадының классик өлгөләре дәрәжәһенә күтәрелгән ижад төрө – ул

- 1) мөнәжәт.
- 2) бәйет.
- 3) кобайыр.
- 4) сеңләү.
- 5) йыр.

12. Халык һәм айырым кешеләрҙең язмышына, тормош-көнкүрешенә һәм йәшәүенә бәйлә фажиғәлә вакиғалар хақында хикәйәләүсе драматик йөкмәткеле лиро-эпик характерзағы шиғри әсәр –

- 1) кобайыр.
- 2) йыр.
- 3) бәйет.
- 4) мөнәжәт.
- 5) сеңләү.

13. Башкорт халык йырҙарының мөһим үзенсәлегә:

- 1) йырҙарзың күбәһе үззәренәң тарихтары менән бергә йәшәйзәр һәм бер художестволы бөтөнлөк тәшкил итәләр.
- 2) сәсәндәр тарафынан ижад ителәләр.
- 3) башкорт халкының данлы тарихы хақында мәғлүмәт бирәләр.
- 4) язма формала йәшәйзәр.
- 5) тәрән философик мәғәнәле булалар.

14. Башкорт халык йырҙарын түбәндөгесә төркөмләйзәр:

- 1) тыуған ил тураһындағы йырҙар һәм тормош-көнкүреш йырҙары.
- 2) шаян йырҙар һәм мөхәббәт йырҙары.
- 3) тормош-көнкүреш йырҙары һәм лирик йырҙар.
- 4) лирик йырҙар һәм шаян йырҙар.
- 5) тарихи һәм лирик йырҙар.

15. Башкорт халык йырҙарын һәм көйзәрен уларзың йөкмәткәһенә карап беренсе башлап төркөмләгән этнограф:

- 1) С. Г. Рыбаков.
- 2) Р. Г. Игнатъев.
- 3) В. И. Даль.
- 4) А. Г. Бессонов.
- 5) П. И. Рычков.

16. Башкорт ырыуҙарына бер төйәккә тупланырға мөмкинлек биргән тыуған ер хөрмәтенә сығарылған дан йыры –

- 1) «Карауанһарай».
- 2) «Оло юл».
- 3) «Урал».
- 4) «Ашказар».
- 5) «Башкорт ере».

17. Түбәндә килтерелгән йырзарзың кайһыһы тарихи йырзарзың 1812 йылғы француз яуы тураһындағы йырзар циклына карай?

- 1) «Тәфтиләү».
- 2) «Ыристандар йыры».
- 3) «Каһарман кантон».
- 4) «Әхмәт Байык».
- 5) «Оло юл».

18. Кантон менән уның йәш катыны Фатиманың хатлашуы рәүешендә сығарылған йыр исеме -

- 1) «Дим буйы».
- 2) «Әсирлек».
- 3) «Азамат».
- 4) «Сибай».
- 5) «Күктә лә болот».

19. Нигезендә халықтың колониаль һәм милли изеүгә каршы быуаттар буйы дауам иткән азатлык көрәше мотивтары яткан йырзар циклы –

- 1) тыуған ил һәм ырыузар берзәмлеге тураһындағы йырзар.
- 2) 1773-1775 йылдарзағы Крәстиәндәр һуғышы тураһындағы йырзар.
- 3) Каскындар тураһындағы йырзар.
- 4) Әрме хезмәте һәм хәрби походтар тураһындағы йырзар.
- 5) кантондар идаралығы тураһындағы йырзар.

20. Түбәндә килтерелгән йырзарзың кайһыһы әрме хезмәте һәм хәрби походтар тураһындағы йырзар төркөмөнә карай?

- 1) «Икенсе әрме».
- 2) «Аҡһаҡ кола».
- 3) «Сибай».
- 4) «Бейеш».
- 5) «Карпат».

21. Каскындар тураһындағы йырзар өсөн хас булған контоминация күренешенең асылы нимәлә?

- 1) бер үк йыр строфалары бер йырзан икенсәһенә күсеп йөрөй.
- 2) бер осорзоң үзенсәлектәрен бөтөнләй башка заманға күсереп һүрәтләнә.
- 3) күренештүрҙең исемдәре уларзың мөһим үзенсәлектәрен тасуирлау менән алмаштырыла.
- 4) күренештәр, хәл-вақиғалар арттырып һүрәтләнә.
- 5) бер үк һүзәр йәки һүзбәйләнештәр һәр бер юлдың башында кабатланып килә.

22. «Иртә генә тороп тышқа сыкһам, күренеп тора Ирәндек үнере.

Егерме биш йыл ғүмер аз тимәгез, егерме биш йыл – ирзәр ғүмере»

Быға окшаш юлдарзы ниндәй йырзар циклында табырға мөмкин?

- 1) тормош-көнкүреш йырзары.
- 2) мөхәббәт йырзары.
- 3) тыуған ил һәм ырыузар берзәмлеге тураһындағы йырзар.
- 4) Әрме хезмәте һәм хәрби походтар тураһындағы йырзар.
- 5) кантондар идаралығы тураһындағы йырзар.

23. «Яуға ғына барып яузы еңгәс, ир-егеткәй менән ат кайта.

Ир-егеткәй менән ат кайтмаһа, мәңге һүнмөй торған дан кайта» - был юлдар кайһы йырзан?

- 1) «Перовский».

- 2) «Буранбай».
  - 3) «Абдрахан батыр».
  - 4) «Урал».
  - 5) «Азамат».
24. Заманында мулла булған, рус-япон һуғышы башланғас үзе теләп һуғышка киткән, унда мосолман һалдаттарының баш муллаһы итеп тәғәйенләнгән, хатта генерал дәрәжәһенә тиклем күтәрелгән шәхес, 1812 йылғы француз яуы тураһындағы йырҙарҙың бер геройы –
- 1) Әлмөхәмәт Кыуатов.
  - 2) Мөхәммәтйән Бузыкаев.
  - 3) Ғайса Рәсүлев.
  - 4) Каһарман Кыуатов.
  - 5) Бейеш Ишкинин.
25. Тормош-көнкүреш йырҙарында ир-егеттең тыуған илен ташлап, сит илгә сығып китеүе нисек аңлатыла?
- 1) бәхет эзләү.
  - 2) мал табыу.
  - 3) катын эзләү.
  - 4) дошманға каршы һуғышыу.
  - 5) үзен үзе эзләү.
26. А-а-б-а рәүешендә рифмалашыу кайһы йырҙар өсөн хас күренеш?
- 1) тыуған төйәк, ер-һыу тураһындағы йырҙар.
  - 2) такмактар.
  - 3) мәжлес йырҙары.
  - 4) төрлө йыр-робағизар.
  - 5) мөхәббәт йырҙары.
27. Еңел көйгә әйтәләр, бейеү хәрәкәтен озатыусы йыр төрө –
- 1) тыуған төйәк, ер-һыу тураһындағы йырҙар.
  - 2) такмактар.
  - 3) мәжлес йырҙары.
  - 4) төрлө йыр-робағизар.
  - 5) мөхәббәт йырҙары.
28. Бер уҡ кешенең ике тауыш сығарып көйләүе нисек атала?
- 1) мөнәжәт.
  - 2) рәдиф.
  - 3) тезем.
  - 4) такмак.
  - 5) өzlәү.
29. «Һыуһап кына йөрөп һыу тапманым, һыулы йылғаларҙа һыу бөткән.
Ашап кына эсеп уйнап көлөйөк, был донъяны мәңге кем көткән?!» тигән юлдарҙы ниндәй йырҙар циклында табырға мөмкин?
- 1) тыуған төйәк, ер-һыу тураһындағы йырҙар.
  - 2) такмактар.
  - 3) мәжлес йырҙары.
  - 4) төрлө йыр-робағизар.
  - 5) мөхәббәт йырҙары.
30. Бәйет һүзе ғәрәп телендә нимәне аңлата?

- 1) дан йырлау.
  - 2) моңланыу.
  - 3) аллаға ялбарыу, мактау һүззәре әйтеү.
  - 4) йәнәш рифма менән килгән ике юллы шиғыр.
  - 5) кабатлау.
31. Фәрәпсә «аллаға ялбарыу, мактау һүззәре әйтеү» мәғәнәһен белдергән жанр төрө:
- 1) мөнәжәт.
  - 2) тезем.
  - 3) рәдиф.
  - 4) бәйет.
  - 5) робағи.
32. «Вестник Европы» һәм «Отечественные записки» журналдарында тәү башлап башкорт атлыларының 1812 йылғы Ватан һуғышы хақында хикәйәләүсә бер нисә тарихи йырын рус теленә таржемә итеп баһтырып сығарыусы шәхес:
- 1) П. М. Кудряшев.
  - 2) М. Өмөтбаев.
  - 3) В. Зефиоров.
  - 4) С. Мираҫ.
  - 5) Т. С. Беляев.
33. «Әй Изел йорт, Изел йорт, әй Изел йорт, Изел йорт,
Атам кейәү булған йорт, әсәм килен булған йорт...» - был кобайыр юлдарында ниндәй алым кулланған?
- 1) йәнәшәлек.
  - 2) эпитет.
  - 3) һүз уйнатыу.
  - 4) кабатлау.
  - 5) градация.
34. «Заятүләк менән һыуһылыу» иртәгенәң бер вариантын язып алған, уны руссаға тәржемә итеп 1843 йылда «Москвитянин журналында баһтырып сығарған ғалим:
- 1) П. М. Кудряшев.
  - 2) М. В. Лоссиевский.
  - 3) В. И. Даль.
  - 4) И. Лепехин.
  - 5) П. Паллас.
35. Халықтың этник һәм граждандыҡ тарихы хақында хикәйәләүсә эпик һәм лиро-эпик характерзағы әсәр:
- 1) хикәйәт.
  - 2) эпос.
  - 3) кобайыр.
  - 4) тезем.
  - 5) ривәйәт.
36. Берәй мөһим тарихи вақиғаға йәки батырзарзы данлауға бағышланған боронғо шиғри әсәр – ул:
- 1) кобайыр.
  - 2) хикәйәт.
  - 3) эпос.
  - 4) ривәйәт.
  - 5) тезем.

37. Эпостың жанр буларак формалашыуын ғалимдар ниндэй дәүергә карата?
- 1) боронғо кешеләрзең тәбиғәт күренештәре һәм үззәренең тормош-көнкүреше араһында бәйләнеш табырға тырыша башлаған осорза.
  - 2) тәүтормош община кешеләренең донъяның дуалистик булыуын (икегә бүленгәнлеген) таныу осоронда.
  - 3) тәүтормош-община королюшоноң емерелә башлаған осоро, синифтар барлыкка кигәнгә тиклем дәүере, матриархат тәртиптәренең патриархат менән алмашынған заманда.
  - 4) Октябрь революцияһына тиклем.
  - 5) XI быуаттың тәүге яртыһында.
38. Башка төрки халыктарна эпос төшөнсәһе ниндэй исем менән йөрөтөлә?
- 1) иртәк.
  - 2) руна.
  - 3) кисса.
  - 4) дастан.
  - 5) дума.
39. Шиғыр һәм прозаның аралышып килеүе формаһында йәшәүсе ижад төрө –
- 1) кобайыр.
  - 2) иртәк.
  - 3) өләң.
  - 4) мөнәжәт.
  - 5) тезем.
40. Рустар «былина», украиндар «дума», якуттар «олонхо» тигән комарткы башкорт телендә ниндэй термин менән атап йөрөтөлә?
- 1) әкиәт.
  - 2) миф.
  - 3) кисса.
  - 4) кобайыр.
  - 5) мөнәжәт.
41. Түбәндә килтерелгән эпостарзың кайһыһы мифологик эпос төркөмөнә карай?
- 1) «Алпамыша менән Барсынһылыу».
  - 2) «Урал батыр».
  - 3) «Аҡһак кола».
  - 4) «Изеүкәй менән Моразым».
42. Кайһы иртәктә тәүтормош община королюшоноң емерелә барыуы һәм ғайлә өсөн көрәш темаһының сағылған?
- 1) «Алпамыша менән Барсынһылыу».
  - 2) «Урал батыр».
  - 3) «Заятүләк менән Ыгуһылыу».
  - 4) «Аҡһак кола».
  - 5) «Изеүкәй менән Моразым».
43. «Урал батыр» эпосының барлыкка килеүен ғалимдар ниндэй осорға карата?
- 1) боронғо кешеләрзең тәбиғәт күренештәре һәм үззәренең тормош-көнкүреше араһында бәйләнеш табырға тырыша башлаған осорза.
  - 2) тәүтормош община кешеләренең донъяның дуалистик булыуын (икегә бүленгәнлеген) таныу осоронда.
  - 3) тәүтормош-община королюшоноң емерелә башлаған осоро.
  - 4) синифтар барлыкка кигәнгә тиклем дәүере.
  - 5) матриархат тәртиптәренең патриархат менән алмашынған заманда.

44. «Урал батыр» эпосындағы Йәнбирзенен улемгә карашы:

- 1) улем бөтөнләй юк.
- 2) улем булһа ла, уларзы таба алмай.
- 3) һәр бер йәнгә ул һәм уның ғаиләһе – улем.
- 4) үлемде аждаһа килтерә.
- 5) үлем серле шишмә һыуында йәшенгән.

45. Урал менән Шүлгәндең атай йортонан сығып китеүең төп максаты:

- 1) Үлемдең башын кыркып алыу.
- 2) Һомайзы тотуу.
- 3) Бәхет эзләү.
- 4) Катил батшаны еңеү.
- 5) Йәншишмәне табыу.

46. «Урал батыр» кобайырында сағылыш тапкан тәбиғәт менән кешенең айырылғыһыз, берзәм итеп һүрәтләнешә ниндәй термин менән атала?

- 1) реализм.
- 2) йәнләндерәү.
- 3) антропоморфизм.
- 4) аллегория.
- 5) анимизм.

47. Түбәндә килтерелгән ниндәй эпостың «Урал батыр» эпосы менән бәйләнешә бар?

- 1) «Алпамыша менән Барсынһылыу».
- 2) «Заятүләк менән Һыуһылыу».
- 3) «Изеүкәй менән Моразым».
- 4) «Акһак кола».
- 5) «Акбузат».

48. Матриархат менән патриархат тәртиптәрәнең көрәшә сағылыш тапкан эпос:

- 1) «Алпамыша менән Барсынһылыу».
- 2) «Заятүләк менән Һыуһылыу».
- 3) «Алдар менән Зөһрә».
- 4) «Акһак кола».
- 5) «Ек Мәргән».

49. «Акбузат» кобайырын 1917 йылда сәсэн Ғәтиәтулла Биккужиндан кем язып алған?

- 1) Кирәй Мәргән.
- 2) Салауат Галин.
- 3) Ғайса Хөсәйенов.
- 4) Тимофей Беляев.
- 5) Мөхәммәтша Буранғолов.

50. «Акбузат» кобайырының геройы Һәүбән Шүлгәнгүлдә алтын өйрәкте тотта. Ул - өйрәккә әйләнгән кы0. Уның исеме:

- 1) Һомай.
- 2) Барсынһылыу
- 3) Һыуһылыу.
- 4) Нәркәс.
- 5) Зөһрә.

51. «Заятүләк менән Һыуһылыу» эпосының төп геройлары кайза ерләнгән?

- 1) Асылыкүл буйында.
- 2) Шүлгәншишмә буйында.
- 3) Уралтау итәгендә.

- 4) Балкантау түбәһендә.
- 5) Тук-Соран буйында.
52. «Алпамыша менән Барсынһылыу» эпосы тәү башлап кем тарафынан язып аланған?
- 1) С. Г. Рыбаков.
  - 2) М. Биксурин.
  - 3) А. Г. Бессонов.
  - 4) Ш. Бабич.
  - 5) Ф. Туйкин.
53. Социаль тигезһезлек мотивтары сағылыш тапкан иртәк:
- 1) «Алпамыша менән Барсынһылыу».
  - 2) «Акһак кола».
  - 3) «Ек Мәргән».
  - 4) «Изеүкәй менән Моразым».
  - 5) «Алдар менән Зөһрә».
54. Башкорт ырызуарының бер халык булып ойоша барыу процессы ниндәй эпоста һүрәтләһә?
- 1) «Алпамыша менән Барсынһылыу».
  - 2) «Акһак кола».
  - 3) «Ек Мәргән».
  - 4) «Изеүкәй менән Моразым».
  - 5) «Алдар менән Зөһрә».
55. «Яз за билем бөгөлгән, көззә билем бөгөлгән, кара тирем түгелгән
как казызтың кото юк, кабырғамдың ите юз» был юлдарзы хужаһына төбәп кем әйтә?
- 1) Урал батырзың аты.
  - 2) Акбузат.
  - 3) Катил батшаның коло.
  - 4) Акһак кола.
  - 5) Мәсем хандың яраһы.
56. Ниндәй әсәрзә ете ырыу төшөнсәһе сағылыш тапкан?
- 1) «Алпамыша менән Барсынһылыу».
  - 2) «Акһак кола».
  - 3) «Ек Мәргән».
  - 4) «Кузыркүрпәс менән Маянһылыу».
  - 5) «Алдар менән Зөһрә».
57. Башкорт халкының Алтын Урзаға каршы көрәше
- 1) «Алпамыша менән Барсынһылыу».
  - 2) «Акһак кола».
  - 3) «Ек Мәргән».
  - 4) «Изеүкәй менән Моразым».
  - 5) «Алдар менән Зөһрә».
- эпосы нигезендә ята.
58. «Кузыркүрпәс менән Маянһылыу» эпосының иң тулы һәм үзенсәлекле вариантын 1812 йылда рус телендә баһтырып сығарыусы ғалим:
- 1) Т. С. Беляев.
  - 2) П. Паллас.
  - 3) В. И. Даль.
  - 4) И. Лепехин.

5) М. В. Лоссиевский.

59. Ялан һәм урман башкорттарының бер халык булып ойшоуы, башкорттардың башка халыктар менән дуслығын данлау ниндәй эпоста киң сағылыш тапкан?

1) «Алпамыша менән Барсынһылыу».

2) «Акһак кола».

3) «Ек Мәргән».

4) «Изеүкәй менән Моразым».

5) «Алдар менән Зөһрә».

60. Кобайыр һүзе нимәне аңлата?

1) уйланыу.

2) мактау, данлау.

3) һыктау.

4) укенеү.

5) мактану.

Темы для рефератов

1. Исследования мифа и мифо-ритуальных систем
2. Современный городской фольклор
3. Жанровый состав башкирского фольклора.
4. Сказки и несказочная проза.
5. Эпические жанры.
6. Малые формы фольклора.
7. Внеобрядовая лирика.

Темы для докладов

1. Песенные импровизации, частушки.
2. Обрядовый фольклор (промысловый, земледельческий, обряды жизненного цикла). Понятие «фольклор». Проблема соотношения устных и книжных текстов.
3. Основные свойства фольклора: коллективность, анонимность, импровизационность, вариативность и традиционность.
4. Семантика и прагматика фольклора. Функциональный, коммуникативный и структурный аспекты фольклорных текстов.
5. Особенности структуры фольклорного текста: формулы, клишированность и повторы.
6. Сюжет и мотив в фольклоре. Указатели фольклорных сюжетов и мотивов.
7. Структура сказки. Функции. «Морфология сказки» В.Я. Проппа.

3. Методические материалы, определяющие процедуры оценивания результатов обучения по дисциплине (модулю), описание шкал оценивания

Рейтинг-план дисциплины

Фольклор башкирского народа

направление 44.03. 05. Педагогическое образование

курс   1 , семестр   1

Виды учебной деятельности студентов	Балл за конкретное задание	Число заданий за семестр	Баллы	
			Минимальный	Максимальный
Модуль 1				
Текущий контроль			0	25
1. Индивидуальный/ групповой опрос	5	2	0	10
2. Семинарские задания	3	3	0	15
Рубежный контроль				25
1. Контрольная работа	25	1	0	25
Модуль 2				
Текущий контроль				25
1. Индивидуальный/ групповой опрос	5	2	0	10
2. Семинарские задания	3	3	0	15
Рубежный контроль				25
1. Контрольная работа	25	1	0	25
Поощрительные баллы				10
1. Студенческая олимпиада	2	1	0	2
2. Публикация статей	3	1	0	3
3. Участие в НП конференции	2	1	0	2
4. Участие в работе кружка «Ашкадар»	1	3	0	3
Всего				10
Посещаемость (баллы вычитаются из общей суммы набранных баллов)				
1. Посещение лекционных занятий				-6
2. Посещение практических занятий				-10
Итоговый контроль				
Экзамен				
ИТОГО			0	110

Критериями оценивания при модульно-рейтинговой системе являются баллы, которые выставляются преподавателем за виды деятельности (оценочные средства) по

итогам изучения модулей (разделов дисциплины), перечисленных в рейтинг-плане дисциплины (для экзамена: текущий контроль – максимум 40 баллов; рубежный контроль – максимум 30 баллов, поощрительные баллы – максимум 10).

Шкалы оценивания:

(для экзамена:

от 45 до 59 баллов – «удовлетворительно»;

от 60 до 79 баллов – «хорошо»;

от 80 баллов – «отлично».

Оценки, выставляемые за тестовые задания:

отлично – за правильный ответ на 55-60 вопросов

хорошо – за правильный ответ на 45-54 вопросов

удовлетворительно – за правильный ответ на 35-44 вопросов

неудовлетворительно – за правильный ответ на 0-34 вопросов

Критерии оценки реферата

8-10 – «отлично». Работа выполнена на высоком профессиональном уровне. Представленный материал фактически верен, изложен грамотно, доступно для предполагаемого адресата, логично и интересно. Стилль изложения соответствует поставленным задачам. Студент проявил инициативу, творческий подход, способность к выполнению данной работы. Студент свободно отвечает на вопросы, связанные с защитой реферата. Работа представлена полностью и в срок.

6-7 – «хорошо». Работа выполнена на достаточно высоком профессиональном уровне. Допускаются отдельные ошибки, логические и стилистические погрешности. Текст недостаточно логически выстроен, или обнаруживает недостаточное владение риторическими навыками. Студент достаточно полно, но без инициативы и творческих находок выполнил возложенные на него задачи. Студент отвечает на вопросы, связанные с проектом, но недостаточно полно. Работа представлена достаточно полно и в срок, но с некоторыми недоработками.

4-5 – «удовлетворительно». Уровень недостаточно высок. Работа написана несоответствующим стилем, недостаточно полно изложен материал, допущены различные речевые, стилистические и логические ошибки. Студент выполнил большую часть возложенной на него работы. Студент может ответить, лишь на некоторые вопросы, заданные по содержанию реферата. Работа сдана со значительным опозданием (больше недели). Отсутствуют некоторые пункты.

0-3 – «неудовлетворительно». Работа выполнена на низком уровне. Допущены грубые орфографические, пунктуационные, стилистические и логические ошибки. Неясность и примитивность изложения делают текст трудным для восприятия. Студент практически не работал, не выполнил свои задачи или выполнил только некоторые. Ответы на вопросы по реферату обнаруживают непонимание предмета и отсутствие ориентации в материале. Работа не сдана.

Критерии оценивания доклада

6-7 – «отлично». Студент проявил высокое умение работать с объектами изучения, критическими источниками, справочной и энциклопедической литературой; умение самостоятельно осмысливать проблему; умение логично и грамотно излагать собственные умозаключения и выводы. Работа представлена полностью и в срок.

4-5 – «хорошо». Студент проявил достаточно высокое умение работать с объектами изучения, критическими источниками, справочной и энциклопедической литературой; умение самостоятельно осмысливать проблему; достаточно высокое умение логично и грамотно излагать собственные умозаключения и выводы. Работа представлена достаточно полно и в срок, но с некоторыми недоработками.

2-3 – «удовлетворительно». Студент проявил средний уровень умения работать с объектами изучения, критическими источниками, справочной и энциклопедической литературой; умение самостоятельно осмысливать проблему; средний уровень умения логично и грамотно излагать собственные умозаключения и выводы. Работа сдана со значительным опозданием (больше недели), с некоторыми недоработками.

0-1 – «неудовлетворительно». Работа выполнена на низком уровне. Неясность и примитивность изложения делают текст трудным для восприятия. Студент практически не работал, не выполнил свои задачи или выполнил только некоторые. Содержание эссе указывает на непонимание предмета и отсутствие ориентации в материале. Работа не сдана.

Результаты обучения по дисциплине (модулю) у обучающихся оцениваются по итогам текущего контроля количественной оценкой, выраженной в рейтинговых баллах. Оценке подлежит каждое контрольное мероприятие.

При оценивании сформированности компетенций применяется четырехуровневая шкала «неудовлетворительно», «удовлетворительно», «хорошо», «отлично».

Максимальный балл по каждому виду оценочного средства определяется в рейтинг-плане и выражает полное (100%) освоение компетенции.

Уровень сформированности компетенции «хорошо» устанавливается в случае, когда объем выполненных заданий соответствующего оценочного средства составляет 80-100%; «удовлетворительно» – выполнено 40-80%; «неудовлетворительно» – выполнено 0-40%

Рейтинговый балл за выполнение части или полного объема заданий соответствующего оценочного средства выставляется по формуле:

Рейтинговый балл = $k \times$ Максимальный балл,

где $k = 0,2$ при уровне освоения «неудовлетворительно», $k = 0,4$ при уровне освоения «удовлетворительно», $k = 0,8$ при уровне освоения «хорошо» и $k = 1$ при уровне освоения «отлично».

Оценка на этапе промежуточной аттестации выставляется согласно Положению о модульно-рейтинговой системе обучения и оценки успеваемости студентов БашГУ:

На экзамене выставляется оценка:

- отлично - при накоплении от 80 до 110 рейтинговых баллов (включая 10 поощрительных баллов),
- хорошо - при накоплении от 60 до 79 рейтинговых баллов,
- удовлетворительно - при накоплении от 45 до 59 рейтинговых баллов,
- неудовлетворительно - при накоплении менее 45 рейтинговых баллов.

При получении на экзамене оценок «отлично», «хорошо», «удовлетворительно», на зачёте оценки «зачтено» считается, что результаты обучения по дисциплине (модулю) достигнуты и компетенции на этапе изучения дисциплины (модуля) сформированы.